

Pasen 2024 in het Kruispunt

Paaswake
30 maart 21 uur

Lezing

Jeremia 33, 1-11

Jeremia 33, 1-11

1 De HEER richtte zich voor de tweede maal tot Jeremia, die nog steeds in het kwartier van de paleiswacht gevangen zat: 2 'Dit zegt de HEER, die alles beschikt heeft en volbrengt wat Hij zich voorgenomen heeft, wiens naam is HEER: 3 Roep Mij aan, en Ik zal je antwoorden, Ik zal je grote, wonderlijke dingen bekendmaken, dingen die je volkomen onbekend zijn. 4 Dit zegt de HEER, de God van Israël, over de huizen van deze stad en het paleis van de koningen van Juda, die worden afgebroken om een bolwerk op te werpen tegen de bestormingsdammen en het aanvalsgeweld: 5 In de strijd tegen de Chaldeeën zullen hun ruïnes gevuld worden met de lijken van hen die Ik in mijn grote woede heb gedood, omdat Ik mij van deze stad heb afgewend vanwege al het kwaad dat de inwoners hebben gedaan. 6 Toch zal Ik de wonden van de stad helen en haar genezen, Ik geef de inwoners blijvende vrede en voorspoed. 7 Ik breng een keer in het lot van Juda en Israël en maak ze weer tot het volk van vroeger. 8 Ik zal het volk reinigen van alle wandaden waarmee het tegen Mij gezondigd heeft. Ik zal het alle wandaden vergeven waarmee het willens en wetens tegen Mij gezondigd heeft. 9 Jeruzalem zal Mij weer vreugde geven en Mij lof en roem brengen bij alle volken op aarde. Die zullen horen hoeveel geluk en voorspoed Ik Jeruzalem schenk, en huiveren van ontzag. 10 Dit zegt de HEER: Jullie zeggen over dit land dat het een woestijn is, dat er mens noch dier meer leeft. Maar in de steden van Juda en de straten van Jeruzalem, die nu verwoest zijn, waar mens noch dier meer leeft, 11 zullen vreugdezangen klinken, zullen bruid en bruidegom hun lied zingen, zal te horen zijn: "Loof de HEER van de hemelse machten, want Hij is goed, eeuwig duurt zijn trouw." Er zullen dankoffers naar de tempel van de HEER worden gebracht, want Ik keer het lot van Juda ten goede en maak het weer als vroeger - zegt de HEER.

Lied:

Psalm 147, 1.2. (de nieuwe psalmberijming)
(*melod.: Liedboek 147*)

1. Goed is het onze God te eren,
om blij voor Hem te musiceren.
De HEER maakt van zijn stad van vrede
de mooiste stad van alle steden.
Zijn volk, van huis en haard verdreven,
zal Hij een nieuwe toekomst geven.
Hij heelt het hart dat is geschonden,
verbindt de pijnlijk diepe wonden.

2. Hij telt de sterren, de planeten,
bepaalt hun plaats en hoe ze heten.
Wat Hij geschapen heeft is prachtig;
wijs is de Heer en oppermachtig!
Hij ondersteunt wie onrecht lijden;
met liefde staat Hij hun ter zijde.
Wie trots verkeerde wegen kiezen
vernedert Hij, zij gaan verliezen.

Lezing Paasevangelie

Marcus 16, 1-8

Marcus 16, 1-8

1 Toen de sabbat voorbij was, kochten Maria van Magdala en Maria, de moeder van Jakobus, en Salome geurige olie om Hem te balsemen. 2 Op de eerste dag van de week gingen ze heel vroeg in de ochtend, vlak na zonsopgang, naar het graf. 3 Ze zeiden tegen elkaar: 'Wie zal voor ons de steen voor de ingang van het graf weggrollen?' 4 Maar toen ze opkeken, zagen ze dat de steen al was weggerold; het was een heel grote steen. 5 Toen ze het graf binnengingen, zagen ze rechts een in het wit geklede jongeman zitten. Ze schrokken vreselijk. 6 Maar hij zei tegen hen: 'Wees niet bang. Jullie zoeken Jezus van Nazaret, die gekruisigd is. Hij is opgewekt uit de dood, Hij is niet hier; kijk, dat is de plaats waar Hij was neergelegd. 7 Ga terug en zeg tegen zijn leerlingen en tegen Petrus: "Hij gaat jullie voor naar Galilea, daar zullen jullie Hem zien, zoals Hij jullie heeft gezegd." 8 Ze gingen naar buiten en vluchtten bij het graf vandaan, want ze waren bevangen door angst en schrik. Ze waren zo erg geschrokken dat ze tegen niemand iets zeiden.

Lied

Liedboek 631, 1.2.3. Tussen waken, tussen dromen...

Overdenking

Gemeente, lieve mensen van onze Heer,

"Grote wonderlijke dingen
die je volkomen onbekend zijn"
zou Jeremia meemaken
iets wat hij met geen enkel middel uit zijn situatie af kan leiden.

Zijn situatie is deze:
hij zit gevangen,
achter dikke muren van steen
hij heeft te veel vervelende dingen gezegd
tegen de mensen -
en toen hebben ze hem opgesloten.
Dat is een afdoende remedie
tegen lastige mensen.

Koning Sedekia beschouwt de lastige profeet Jeremia
niet als iemand die de vinger op de zere plek legt
maar als ondermijning van zijn gezag.
Zo zien wij dat nog steeds gebeuren.
Bij de koningen van onze dagen.

Wie lastig is voor het gezag
wordt opgesloten.

Zo doen koningen dat.

Wie achter dikke gevangensmuren weg is gesloten

is tot zwijgen gebracht
opgesloten achter stenen betekent:
voorgoed vastgezet, afgesloten van
de mensenwereld.

Maar er moet iets zijn,
een kracht,
iets dat kiemt als een zaad in de aarde
en tevoorschijn zal komen:
"Grote wonderlijke dingen
die je volkomen onbekend zijn"
zal hij meemaken...

Niet alleen Jeremia,
ook de mensen in Jeruzalem
hebben iets met stenen, muren, huizen.
hebben iets met het
verpletterende, tot-zwijgen-brengende,
definitieve, koude, levenloze
van stenen.

De bewoners van de stad hebben
toen de bedreiging groot was
en hun angst onpeilbaar,
hun eigen huizen afgebroken
alle muren uit elkaar gehaald
- en de stenen uit het paleis van hun koning
ook nog -
om een bolwerk op te werpen
tegen de krijgers van Babylon.

Dat was een wanhoopsdaad:
je eigen bestaan afbreken
om nog één kans te hebben
de tegenstander af te weren.
Zó bang...
zó kansloos...
zó gevangen...

Maar ook dit is mislukt:
de stenen drukken niet alleen
het einde van het vredige bestaan uit
ze staan niet alleen voor
haastige afbraak en rusteloze wanhoop
ze hebben OOK NOG
een stille, doodse boodschap bij zich:

De afgebroken huizen zijn gevuld met lijken,
de stenen die de laatste hoop hadden gevormd
zijn tot grafstenen geworden,
hebben het definitieve lot bezegeld:
het is gedaan.
Einde van de hoop.
Koude, kille macht van stenen,
doodstaal die ze spreken,
hier komt niets meer uit vandaan.

Alles wat ooit de laatste hoop geweest is,
het laatste houvast,
ademt nu de oorverdovende stilte van het graf.

Je kunt denken aan de oorverdovende stilte van het graf
van Jezus,
waar men een grote steen voor heeft geplaatst.
Stenen zeggen tegen mensen:
het lot is bezegeld,
het is gedaan,
afgelopen,
tot zwijgen gebracht.

ooooo

Op zoek naar de plek voor het dode
komen de vrouwen in aanraking
met een belofte van leven,
een kracht nog onpeilbaar,
onnoembaar
maar ook onmiskkenbaar aan de gang.

Ze gaan niet open,
ze slaan eerder dicht
er meldt zich angst, ze zijn bang.

Ze raken aan:
"Grote wonderlijke dingen
die je volkomen onbekend zijn"

"Ik zal de wonden van de stad verbinden
en haar weer herstellen"
hoort Jeremia als een levens-belofte
in doodsland.

Als alles verloren lijkt, daagt er licht.
Een soort psalm in de nacht

is dit stuk uit Jeremia.

De godsnaam wordt tien keer genoemd,
vijf keer aan het begin
en vijf keer aan het eind.
Een omlijsting dus,
je zou bijna zeggen:
dan maakt het niet zoveel meer uit
hoeveel nare woorden er tussenin staan.
De nare woorden in het midden
zijn omgeven door de Godsnaam.

De godsnaam 10x om te zeggen: hij is er.
De nare woorden om te zeggen:
uit deze diepte roep je naar hem...

In vers 10 is het alsof er iets doorbreekt:
vijf keer een stem, vele stemmen:
een stem van vrolijkheid
een stem van blijdschap
een stem van bruidegom
een stem van bruid
een stem van wie zeggen...
... - er gaat zich iets baan breken,
iets van nooit gedacht,
-
"Grote wonderlijke dingen
die je volkomen onbekend zijn"
-
waar van woestijn, levenloos puin,
kille stenen
weer iets gaat worden,
een bestaan, een kracht,
een licht, een bezieling, een lied,
-het draait op een wonderlijke manier uit
op een lofzang:
"loof de Heer, hij is goed, eeuwig duurt zijn trouw"

ooooo

Wij lezen in de kerk altijd maar een stukje uit een boek.
Maar de lezers die van begin tot hier hebben gelezen
hebben nog in gedachten
wat in het vorige hst stond:

Jeremia koopt grond, hij koopt een akker
die in bezet gebied ligt.
Dat is eigenlijk een absurde handeling.

Maar daarmee drukt hij uit
hoe groot zijn vertrouwen is
op een toekomst
die nu nog niet zichtbaar is.

De dingen zullen veranderen,
er zullen weer akkers gekocht worden.
Er zal weer vooruitgekeken worden.

Dat is wat de kern van Pasen uitmaakt:
"Grote wonderlijke dingen
die je volkomen onbekend zijn"

Het geluk van de mensen en het lof van God
het hoort weer bij elkaar
het heeft weer een plek...
... en ineens is de tempel genoemd,
die is blijkbaar weer in functie,
levenloze stenen zijn weer in elkaar gezet
tot iets moois
voor een hoger doel,
hebben weer zin gekregen,
herbergen mensen, lofzangers,
geven mensen veiligheid,
wijzen mensen naar God.

De vervreemding van God noemt Jeremia ziekte
en het herstel van de verhoudingen
noemt hij genezing.

En zo eindigt onze leesroute door Jeremia
met een hoopvolle tekst.
Begonnen met het verdriet "by the rivers of Babylon"
en eindigend met de belofte
van een nieuw begin.

Jeremia heeft een akker gekocht in
nu nog bezet gebied.
Hij heeft zijn vertrouwen uitgedrukt.
Het gaat veranderen.

Het hangt in de lucht.

Doe er maar aan mee,
aan dat vertrouwen
op het nieuwe ongekende,

"Grote wonderlijke dingen
die je volkomen onbekend zijn"-

laat het gezegd zijn
tegen je eigen doodse krachten,
de stenen in je leven
waar je tegenaan schopt,
waar je over struikelt,
waar je je aan bezeert
waar je weg hebt gestopt wat achter slot en grendel moet
de woestijnen en de puinhopen -
uitzichtloosheid in je gedachten -
al wat dood is in je bestaan,
laat de Geest van God het vervullen met leven.

Geluk van de mensen en lof van God
- het hoort bij elkaar
het zit bij elkaar !

Stenen zijn levenloos en koud, maar vergis je niet,
want stenen, zeggen de profeten,
kúnnen hosanna roepen,
als het moet -
pas maar op:
het gebeurt eerder dan je denkt,
als jullie het niet doen
zijn de levenloze kille stenen je nog vóór
met het lof van God...

... doe liever mee als je merkt
dat het licht zich baan breekt,
een kracht aan de gang is
de hoop terrein wint
vanuit het doodse in het bestaan
richting nieuw leven -
"Grote wonderlijke dingen
die je volkomen onbekend zijn"

Amen.

© Jan-Hendrik Kip

Lied:

Liedboek 645, 1. 2. 3. 4. 5. Zingt ten hemel toe...